

Vår kontakt:

Camilla Hansson
Telefon 076-876 98 77
Camilla.hansson@skanska.se
Public Affairs, Communication
Skanska AB

Yttrande avseende Trafikverkets inriktningsunderlag inför transportinfrastrukturplanering för perioden 2018-2029 (Trafikverket 2015:180)

n.registrator@regeringskansliet.se
n.nationellplan@regeringskansliet.se

N2015/4305/TIF

Sammanfattning

Med anledning av Trafikverkets inriktningsunderlag vill Skanska göra följande medskick till regeringen:

Samhällsutvecklingen kräver nyinvesteringar

- Det är viktigt att en ambitionshöjning för att råda bot på uppskjutna underhållsinvesteringar inte leder till att de betydande behoven av nyinvesteringar prioriteras ned och skjuts upp.
- Befolkningsutvecklingen och klimatutmaningen föranleder ett fortsatt statligt engagemang, genom exempelvis statlig medfinansiering, i regionala och lokala kollektivtrafikinvesteringar.

Transportinfrastruktur måste kopplas samman med bostäder

- Planeringen av ny infrastruktur behöver i högre utsträckning samordnas med övrig samhällsplanering för att stärka förutsättningarna för bostadsbyggande.
- Investeringar i bostäder behöver kombineras med investeringar i transportinfrastruktur, särskilt kollektivtrafik, för att skapa så attraktiva bostadsområden som möjligt.

Smarta upphandlingar ger bättre transportinfrastruktur och större samhällsnytta

- Fler upphandlingar av transportinfrastrukturprojekt bör ske med fokus på bäst kvalitet och lägst livscykelkostnad. Detta för att stimulera hållbara lösningar och över tid reducera kostnaderna för underhåll i transportsystemet.
- Offentlig-privat samverkan bör utvärderas som om en möjlig genomförandemodell för att uppnå bästa möjliga samhällsnytta vid infrastrukturprojekt.
- Krav kring social hållbarhet i upphandlingar av transportinfrastrukturprojekt kan bidra till större samlad samhällsnytta för pengarna. Det är dock viktigt att kraven ställs utifrån kvalitetsparametrar och inte kvantitet.

Alternativa finansieringslösningar behövs för att möta behoven

- Resurstillskottet som en ökad användning av brukaravgifter innebär, kan användas för att möta investeringsbehoven i högre utsträckning – fler projekt kan genomföras.
- En ökad användning av OPS-lösningar har en viktig roll att fylla för att möta ökade transportbehov och för att möjliggöra investeringar av pensionskapital i transportinfrastruktur.

Samhällsutvecklingen kräver nyinvesteringar

Trafikverket konstaterar att behovet av resurser till drift- och underhållsinsatser i transportsystemet väsentligt överstiger medlen i nuvarande nationell plan. Därför förordar myndigheten att en ökad andel av anslagen till transportinfrastrukturen ska användas för underhåll, drift och trimningsåtgärder. Skanska delar Trafikverkets syn på att den infrastruktur vi redan har på plats i Sverige ska fungera och utnyttjas så effektivt som möjligt, och vi välkomnar en ambitionshöjning. Samtidigt är det viktigt att en ambitionshöjning inte leder till att de betydande behoven av nyinvesteringar prioriteras ned och/eller skjuts upp. Samhällsutvecklingen pekar mot att kraftfulla investeringar för att utveckla och öka kapaciteten i transportsystemet är nödvändiga – i närtid. Det räcker inte att vidmakthålla transportsystemet på dagens nivå när flera utmaningar måste mötas.

Skanska anser att Trafikverket underskattar investeringsbehoven. Sveriges befolkning ökar idag snabbare än vad Trafikverket utgår ifrån i sitt underlag. Myndighetens prognoser för ökade person- och godstransporter måste därför betraktas som lågt räknade. Inte minst kommer transportbehoven öka betydligt i de större städerna där befolkningen växer mest. Av den anledningen är det särskilt viktigt med klimatsmarta investeringar i transportinfrastrukturen för att klara av att möta både ökande befolkning, transportbehov och klimatutmaningen. Det handlar dels om kollektivtrafiklösningar, dels om att dra nytta av ny teknik. Skanska anser att investeringar för att fler ska kunna resa kollektivt, särskilt i de växande städerna, är en viktig pusselbit i klimatarbete. Det föranleder ett fortsatt statligt engagemang, genom exempelvis statlig medfinansiering, i regionala och lokala kollektivtrafikinvesteringar

Investeringar för att öka kapaciteten i transportsystemet på ett hållbart och klimatsmart sätt är avgörande för att väva samman arbetsmarknadsregioner, trygga näringslivets transporter i Sveriges exportberoende ekonomi och säkerställa goda kommunikationer i människors vardag. En ambitionshöjning på underhållssidan får inte ske på bekostnad av investeringar för framtiden.

Transportinfrastruktur måste kopplas samman med bostäder

En konsekvens av befolkningsökningen är att behoven av nya bostäder ökar. Nya bostäder leder i sin tur till ökat behov av nya transportlösningar. Detta förhållande tar Trafikverket för lite hänsyn till i inriktningsunderlaget. I varje bostad som färdigställs ska nya ägare eller hyresgäster flytta in, var och en med ett vardagsliv som måste fungera. Här spelar goda kommunikationer, inte minst närhet till kollektivtrafik, en betydande roll. Skanska anser därför att investeringar i bostäder behöver kombineras med investeringar i transportinfrastruktur, särskilt kollektivtrafik.

För en bostadsmarknad i balans är det viktigt med nya bostäder i attraktiva områden, inte minst för att stimulera en ökad rörlighet. I Skanskas bostadsrapport för 2015 kunde vi konstatera att goda kommunikationer är den klart viktigaste parametern vid köp av bostad. Även i detta perspektiv har investeringar i transportinfrastruktur kopplade till bostadsbyggande en stor roll att fylla.

Investeringar i transportinfrastruktur stärker förutsättningarna för bostadsbyggande. Att bygga över 700 000 bostäder, som Boverket bedömer nödvändigt, fram till 2025 är en utmaning. Men med förbättrad infrastruktur öppnas möjligheter till ökat bostadsbyggande och med ny eller utbyggd infrastruktur kan även helt nya bostadsområden byggas. Skanska anser att planeringen av ny infrastruktur i högre utsträckning behöver samordnas med övrig samhällsplanering för att möjliggöra byggande av nya bostäder.

Smarta upphandlingar ger bättre transportinfrastruktur och större samhällsnytta

Hur projekt upphandlas har stor betydelse för utfallet. Projekt kan genomföras med många olika upphandlingsmodeller där entreprenören tar olika stort ansvar. I de fall då entreprenören kommer in tidigt och kan vara med att forma projektet efter kundens behov, kan entreprenören även ta ett ansvar för att leverera en funktion. Genom att komma in tidigt i ett projekt kan man tillvara på entreprenörens kompetens och erfarenhet, stimulera innovation och hållbara lösningar samt säkerställa underhåll och lägsta livscykelkostnad. Exempel på sådana genomförandeformer är partnering, funktionsupphandling och offentlig-privat samverkan (OPS). Ett resonemang kring vikten av val av rätt upphandlingsform saknas i Trafikverkets underlag.

Offentlig-privat samverkan ur ett upphandlingsperspektiv

Skanska anser att offentlig-privat samverkan ska utvärderas som en möjlig genomförandemodell när infrastrukturprojekt ska upphandlas. Offentlig-privat samverkan innebär ett helhetsåtagande för finansiering, projektering, byggprocess, drift och underhåll. fördelarna är betydande. För det första är incitamenten att leverera i tid samt inom, och gärna under, budget stora. För det andra innebär det långa helhetsansvaret att entreprenören i ett livscykelperspektiv har anledning att satsa på kvalitativa material och lösningar som håller länge och som kräver minimalt med underhåll. För det tredje stimulerar incitamenten att bygga snabbt, kostnadseffektivt och hållbart entreprenören att åstadkomma innovativa lösningar.

OPS-lösningar används regelbundet i andra länder. Vi ser att Sverige ligger efter vad gäller att utnyttja olika genomförandemodeller för att få så ekonomiskt lönsamma projekt som möjligt. Vår erfarenhet från andra länder där offentlig-privat samverkan har varit en framgångsrik modell kännetecknas av en långsiktighet och förutsägbarhet på marknaden. På så sätt uppnår man bästa möjliga konkurrens och kompetens.

Sociala krav i upphandling

Allt fler av våra kunder använder upphandlingar också som strategiska verktyg för att uppnå bredare samhällsnyttor. Skanskas erfarenheter av höga och utmanande krav kring särskilt social hållbarhet i upphandlingar från offentliga aktörer är mycket goda. Som

exempel kan vårt renoveringsprojekt i stadsdelen Vivalla i Örebro nämnas. Sysselsättningskrav i upphandlingen från kommunen har inneburit att långtidsarbetslösa erbjudits praktikplatser i projektet, och att flera därefter fått jobb. Därmed har de investerade pengarna inte bara inneburit renoverade bostäder, utan också att människors utanförskap brutits. Skanska anser att fler och högre krav kring social hållbarhet i upphandlingar av transportinfrastrukturprojekt kan bidra till större samlad samhällsnytta för pengarna. För att det ska bli framgångsrikt är det dock av vikt att kraven utformas i dialog och att fokus är på kvalitet och inte kvantitet.

Alternativa finansieringslösningar behövs för att möta behoven

Investeringsbehoven i transportsystemet är väsentligt större än tillgängliga resurser i staten, landsting/regioner och kommuner. Skanska ser stora möjligheter med en ökad användning av brukaravgifter och offentlig-privat samverkan som finansieringslösningar i genomförandet av transportinfrastrukturprojekt. Detta är frågor som inte belyses i Trafikverkets inriktningsunderlag.

Brukaravgifter

Brukaravgifter ger ett tillskott av resurser utöver de generella skatteintäkter som normalt används för att anslagsfinansiera projekt. Skanska anser att resurstillskottet som en ökad användning av brukaravgifter innebär kan användas för att möta investeringsbehoven i högre utsträckning – fler projekt kan genomföras.

Offentlig-privat samverkan ur ett finansieringsperspektiv

För det offentliga innebär finansieringsdelen av OPS-lösningar två stora vinster. Dels kan investeringar i transportinfrastruktur tidigareläggas eftersom den offentliga aktören inte behöver täcka det stora kapitalbehovet i byggfasen med anslag. Betalning sker istället över tiden efter att projektet färdigställts. Det innebär att nyttorna med ett projekt kommer samhället till gagn tidigare, till exempel förbättrade godstransporter för näringslivet.

Som ett alternativ till anslagsfinansiering möjliggör OPS-lösningar även projekt som kan bära sig själva med begränsad påverkan på offentliga resurser genom att de helt eller delvis finansieras genom brukaravgifter. Detta förutsätter en stor efterfrågan och är därför primärt aktuellt i storstadsregionerna. Den här typen av brukarfinansierade OPS-lösningar i storstadsregionerna kan avlasta det offentliga och öka utrymmet för offentliga investeringar på landsbygden. Skanska anser att en ökad användning av OPS-lösningar har en viktig roll att fylla för att möta ökade transportbehov och för att utveckla transportsystemet.

Pensionskapital

Infrastruktur har flera attraktiva egenskaper som kapitalplacering och pensionsfonder världen över investerar regelbundet i projekt. I den mån svenska pensionsfonder har investerat i infrastruktur har det varit utanför Sverige. Det beror på att det har saknats projekt med finansierings- och organiseringslösningar, och storlek, för fonderna att investera i. Skanska anser att ett viktigt skäl till att öka användningen av OPS-lösningar är att möjliggöra investeringar av pensionskapital i transportinfrastruktur.

.....
Mats Williamson, vVD

SKANSKA AB
(på uppdrag av i Sverige verksamma Skanskabolag)